

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 19/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť P. M., Z., zastúpeného JUDr. E. V., T., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, resp. základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Zvolen vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C/184/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2009, ako aj postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci vedenej pod sp. zn. 15 Co/146/2009 a jeho rozsudkom z 29. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2009 doručená sťažnosť P. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorá bola na výzvu ústavného súdu doplnená podaním z 26. novembra 2009, vo veci namietaného porušenia základného práva

vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C/184/2007 a jeho rozsudkom z 19. februára 2009, ako aj postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 15 Co/146/2009 a jeho rozsudkom z 29. júla 2009.

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností okrem iného vyplýva, že *„sťažovateľ sa ako žalobca domáhal na Okresnom súde voči žalovaným... určenia povinnosti umožniť mu vstup na susediaci pozemok a na stavbu na ňom stojacu (most cez potok T.) podľa § 127 ods. 3 OSP ako vlastník nehnuteľnosti – susedného pozemku... Citovanými rozhodnutiami obidvoch súdov bol jeho návrh zamietnutý... Odporcovia sú vlastníkmi stavebných pozemkov zo severnej strany navrhovateľa a spoluvlastníkmi prístupovej cesty k svojim pozemkom a k pozemku navrhovateľa, ako jedinej existujúcej prístupovej cesty na ktorej sa nachádza most cez potok ktorý spája hlavnú cestu s touto účelovou komunikáciou. Most... je vo vlastníctve odporcov... ktorý nadobudli kúpou od obce... Stavebný úrad sťažovateľa vynechal z konania ako obligatórneho účastníka...“*. Sťažovateľ tvrdí, že *„Odporcovia bránia navrhovateľovi vstupu na tento most ..., aby mu tak zabránili vstupu na jeho stavebný pozemok a zabránili mu tak v stavebnej činnosti...“*. Podľa názoru sťažovateľa *„Obidva sudy sa napriek vôli žalobcu zaoberali otázkou vecného bremena, ktorá neprichádzala do úvahy a nezaujím o tento inštitút bol opakovane pred súdom tvrdený. Podstatou celej žaloby bola otázka reálneho výkonu vlastníckeho práva podľa jeho zákonného obsahu.“*

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1/ Základné právo P. M. ... na vlastníctvo majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR (čl. 11 ods. 1 z. č. 23/1991 Zb. - Ústavný zákon, ktorým sa uvádza listina základných práv a slobôd), a jeho základné právo na jeho ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (čl. 36 ods. 1 z. č. 23/1991 Zb. - Ústavný zákon, ktorým sa uvádza listina základných práv a slobôd) postupom Okresného súdu vo Zvolene - rozsudkom 15 C/184/2007-103 z 19. 02.

2009 a Krajského súdu v Banskej Bystrici - rozsudkom 15 Co/146/2009-127 z 29. 07. 2009 bolo porušené.

2/ Rozhodnutia Okresného súdu vo Zvolene - rozsudok 15 C/184/2007-103 z 19. 02. 2009 a Krajského súdu v Banskej Bystrici - rozsudok 15 Co/146/2009-127 z 29. 07. 2009 sa zrušujú. Okresnému súdu vo Zvolene prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 15 C/184/2007 znovu konal a rozhodol.

3/ P. M. sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3 000 €...

4/ Okresnému súdu vo Zvolene sa ukladá, aby uhradil trovy právneho zastúpenia P. M. v sume 245,70 € advokátovi...“

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľovu sťažnosť prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk vyplývajúcich z ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Pri prerokovaní námietok sťažovateľa z hľadiska možného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny rozsudkom okresného súdu č. k. 15 C/184/2007-103 z 19. februára 2009 ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy. Je nepochybné, že proti rozsudku okresného súdu mal sťažovateľ právo podať odvolanie. Ústavný súd zistil, že sťažovateľ toto právo využil a proti prvostupňovému rozhodnutiu podal odvolanie. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Co/146/2009 z 29. júla 2009. Z uvedeného teda vyplýva, že námietka porušenia uvedených práv sťažovateľa v podobe podaného odvolania proti výroku rozsudku okresného súdu vo veci *„uloženia povinnosti umožniť vstup na susediaci pozemok a na stavbu na ňom stojacu – určenie práva prechodu a prejazdu cez nehnuteľnosti odporcov a prejazdu po moste postavenom na pozemkoch odporcov“*, bola predmetom rozhodovania krajského súdu, ktorý svoj právny názor vyjadril v už označenom rozsudku tak, že prvostupňový rozsudok potvrdil. Vzhľadom na to, že na preskúmanie rozsudku okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08).

7. Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv zaručených ústavou a listinou rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 Co/146/2009 z 29. júla 2009, keď tvrdil, že aj odvolací súd porušil tieto jeho základné práva tým, že potvrdil prvostupňové rozhodnutie v konaní, v ktorom *„sťažovateľ sa domáhal súdnej ochrany v zmysle § 46 ods. 1 Ústavy SR žalobou, ktorá bola zamietnutá a tým sa mu právo súdnej ochrany jeho vlastníckeho práva nedostalo“*.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde

a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (resp. čl. 11 ods. 1 listiny) každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

9. Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie označených základných práv tým, že vo veci konajúce všeobecné súdy (okresný súd a krajský súd) nerozhodli v súlade s petitom jeho žaloby, najmä, že zamietli jeho návrh, čím spôsobili, že *„bol na svojich právach ukrátený. Jeho vlastnícke právo k pozemku zostalo nevykonateľné vo všetkých atribútoch, okrem možnosti jeho scudzenia“*.

10. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03). Ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ústavy (I. ÚS 13/01).

11. V posudzovanom prípade sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co/146/2009 z 29. júla 2009 bolo úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa zistiť, či sú právne závery, o ktoré krajský súd oprel svoj rozsudok, zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Pre tento účel ústavný súd preskúmal odôvodnenie

napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 15 C/184/2007-103 z 19. februára 2009. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd po uvedení obsahu prvostupňového rozsudku najskôr uviedol, že „*Proti... rozsudku podal odvolanie navrhovateľ a žiadal ho zmeniť tak, že jeho žalobe bude vyhovené a súd mu určí právo na prechod a prejazd cez nehnuteľnosti všetkých odporcov tak, ako to obsahuje petit žaloby, alebo zaviazá obidvoch odporcov umožniť mu právo prechodu a prejazdu po moste postavenom na pozemkoch odporcov tak, ako to vyplýva z obsahu žaloby... Poukazoval na to, že z obsahu jeho žaloby jednoznačne vyplýva, že sa domáha prístupu k svojmu pozemku cez most, ktorý patrí odporcom ako spoluvlastníkom a leží na ich pozemkoch, ktoré sú susednými jeho pozemku. On má upreté základné právo vlastníka držať svoju vec, užívať ju a brať z nej plody. Okresný súd v rozpore s týmto obsahom vlastníckeho práva rozhodol, že nemá právo sa k svojmu pozemku dostať a obhospodarovať ho, a to žiadnym spôsobom, nielen ako stavebný pozemok, ale ani ako ornú pôdu, na ktorú sa treba dostať... a ani ako na pasienok. Ak nepoužije most, nemôže sa na svoj pozemok dostať inak, ako pešo cez potok popri moste. Na druhej strane mu ako vlastníkovi pozemku hrozia sankcie za jeho neobhospodarovanie... Odporcovia 1/, 2/ žiadali rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť a priznať im náhradu trov odvolacieho konania.“. Následne krajský súd konkretizoval v konaní zistené relevantné právne skutočnosti, z ktorých vychádzal pri aplikovaní na vec sa vzťahujúcich právnych noriem a pri rozhodovaní v merite veci: «... Po preskúmaní napadnutého rozsudku okresného súdu a zhodnotení výsledkov dokazovania, ktoré vo veci vykonal, dospel odvolací súd tak ako okresný súd k záveru, že návrh navrhovateľa nie je dôvodný... okresný súd danú vec správne právne posudzoval podľa ustanovenia § 127 ods. 3 O. z. ako aj § 151o ods. 1 - 3 O. z... Právny zástupca navrhovateľa jednoznačne uviedol na pojednávaní, že „pre nás preto jediným riešením a právnou kvalifikáciou, z ktorej vychádzame, je zriadenie vecného bremena, je to možné riešiť len cez vecné bremeno“... Odvolací súd si osvojuje skutkové zistenia a právne závery okresného súdu v danej veci. Okresný súd zaujal správny právny záver, že nie je možné v danej veci aplikovať ustanovenie § 127 ods. 3 O. z.. Vstup na susediaci pozemok alebo stavbu môže byť podstatným zásahom do práv vlastníka, preto je správne, aby sa poskytoval iba v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas, a to len na údržbu alebo obhospodarovanie nehnuteľností. V tomto prípade, aj keď by bolo možné prisvedčiť argumentácii*

navrhovateľa, že potrebuje vykonávať údržbu pozemku, aby napr. nedošlo k zaburineniu, musel by v návrhu v petite uviesť, v akom nevyhnutnom rozsahu a na aký nevyhnutný čas by mali odporcovia ako susedia mu umožniť vstup na ich pozemok. Petit žalobného návrhu takéto podstatné náležitosti neobsahuje, je neurčitý... Vzhľadom na prednes právneho zástupcu navrhovateľa ako aj obsah žalobného návrhu má odvolací súd tak, ako okresný súd zato, že navrhovateľ žiadal o zriadenie vecného bremena podľa § 151o O. z.. Zriadenie vecného bremena podľa tohto zákonného ustanovenia súdom nie je možné, pretože toto ustanovenie hovorí o vlastníkovi stavby a navrhovateľ stavbu ešte nemá zriadenú. Podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné vyhovieť návrhu navrhovateľa ani pri aplikácii ustanovenia § 151n ods. 1 - 3 O. z., ktoré ustanovenie by umožňovalo uloženie povinnosti niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať, napr. právo prechodu cez pozemok, pretože v petite žalobného návrhu navrhovateľ neuviedol, v akom rozsahu žiada určiť vecné bremeno, pri zriadení vecného bremena len v časti pozemku je potrebný aj geometrický plán na vymedzenie rozsahu vecného bremena. V tomto konaní, ktoré je sporovým konaním, je súd viazaný petitom návrhu účastníkov a nemôže ísť nad jeho rámec. Návrh preto musí byť určitý zrozumiteľný, tak koncipovaný, aby v prípade vyhovenia návrhu mohol súd vydať rozhodnutie, ktoré bude vykonateľné. Návrh navrhovateľa však tieto náležitosti nespĺňa. Odhliadnuc od uvedeného však podstatné v danej veci je tá skutočnosť, že nie je možné zriadiť vecné bremeno práva prechodu a prejazdu cez pozemky odporcov ako aj most, ktorý je ich výlučným vlastníctvom tak, ako sa toho domáhal navrhovateľ podľa ustanovenia § 151o. O. z. ...».

12. Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na spravodlivé súdne konanie stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd

nemusi rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

13. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozsudku presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia o nemožnosti rozšírenia zákonom ustanoveného okruhu subjektov uvedeného v ustanovení § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, teda ich rozšírenie nad rámec vlastníka stavby. Právne závery krajského súdu sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

14. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny.

15. Keďže označené rozhodnutie krajského súdu, ako aj dôvody uvádzané sťažovateľom v sťažnosti neobsahujú také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení ústavnoprocených princípov podľa čl. 46 až čl. 50 ústavy, ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry (napr. II. ÚS 78/05, I. ÚS 300/08) zastáva názor, že v okolnostiach sťažovateľom namietaných skutočností nemohlo dôjsť ani k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (resp. čl. 11 ods. 1 listiny).

16. Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami, sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

17. Po odmietnutí sťažnosti sťažovateľa ako celku nebol už právny dôvod zaoberať sa jeho ostatnými návrhmi, t. j. návrhom na zrušenie označených rozhodnutí menovaných všeobecných súdov a priznanie náhrady trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2010